

SÉNAT DE BELGIQUE

SESSION DE 2011-2012

9 NOVEMBRE 2011

Proposition de loi modifiant l'article 109bis du Code judiciaire

(Déposée par Mme Martine Taelman)

DÉVELOPPEMENTS

L'article 4 du Titre préliminaire du Code de procédure pénale règle le traitement ultérieur des actions civiles poursuivies en même temps et devant les mêmes juges que l'action publique, mais qui n'étaient pas en état d'être jugée au moment du jugement sur l'action publique. Ces actions civiles peuvent plus tard, sur simple requête, être réinscrites au rôle de la juridiction qui a statué sur l'action publique.

Bien qu'il s'agisse de causes civiles, l'article 109bis du Code judiciaire ne permet pas d'attribuer ces causes en appel à un conseiller unique, même si cette possibilité existe bel et bien lorsque l'action civile a été poursuivie séparément devant le juge civil et qu'il a été interjeté appel du jugement.

Une disposition précisant que ces appels peuvent également être portés devant un conseiller unique permettrait à toute cour d'appel d'accroître sa marge de manœuvre pour régler les intérêts civils. Qui plus est, cette modification contribuerait un tant soit peu à résorber l'arriéré judiciaire: les conseillers, dès lors qu'ils ne devraient plus siéger dans une chambre collégiale, auraient désormais plus de temps et de latitude pour traiter d'autres causes, ce qui ne peut qu'être bénéfique à la durée de la procédure. Dans «Les dialogues Justice», la réflexion allait déjà dans ce sens: «lorsque seuls demeurent en débat des intérêts civils, ceux-ci devraient avoir lieu devant un conseiller unique ... (1)».

(1) «Les dialogues Justice», Erdman, F. et Leval, G., Rapport de synthèse rédigé à la demande de Laurette Onkelinx, vice-première ministre et ministre de la Justice, p. 112.

BELGISCHE SENAAT

ZITTING 2011-2012

9 NOVEMBER 2011

Wetsvoorstel tot wijziging van artikel 109bis van het Gerechtelijk Wetboek

(Ingediend door mevrouw Martine Taelman)

TOELICHTING

Artikel 4 van de Voorafgaande Titel van het Wetboek van strafvordering regelt de verdere afhandeling van burgerlijke rechtsvorderingen die terzelfder tijd voor dezelfde rechters vervolgd werden als de strafvordering, maar die bij uitspraak over de strafvordering niet in staat van wijzen waren. Deze rechtsvorderingen kunnen later op eenvoudig verzoekschrift opnieuw op de rol komen van het gerecht dat uitspraak heeft gedaan over de strafvordering.

Hoewel het burgerlijke zaken betreft laat artikel 109bis van het Gerechtelijk Wetboek niet toe om deze zaken in beroep aan één raadsheer toe te vertrouwen, terwijl dit wel kan wanneer de burgerlijke vordering afzonderlijk voor de burgerlijke rechter werd vervolgd en tegen het vonnis beroep werd aangetekend.

Door te bepalen dat deze zaken in beroep ook voor een alleenzetelend raadsheer kunnen gebracht worden, zou elk hof van beroep wat extra manoeuvreerruimte krijgen voor de afhandeling van de burgerlijke belangen. Met het invoeren van deze wijziging wordt bovendien toch iets of wat meegewerkt aan het terugdringen van de gerechtelijke achterstand: de raadsheren die voortaan niet meer moeten zetelen in een collegiale kamer, krijgen zo de tijd en ruimte om andere zaken te behandelen, hetgeen de snelheid van de rechtspleging alleen maar ten goede kan komen. Ook in de «Justitiedialoog» werd al in die richting gedacht: «indien in hoger beroep enkel over burgerlijke belangen moet worden beslist, is het voor de hand liggend dat de debatten voor één raadsheer worden gevoerd ... (1)».

(1) «Justitiedialoog», Erdman, F. en Leval, G., Syntheseverslag opgemaakt op verzoek van de vice-eersteminister en minister van Justitie Laurette Onkelinx, blz. 114.

Un deuxième point épineux relatif aux chambres collégiales près la cour d'appel concerne l'appel en matière pénale : celui-ci est renvoyé devant les chambres correctionnelles, qui se composent en principe de trois juges. Si cela se justifie pleinement dans le cadre de causes complexes, cette procédure semble s'apparenter à un gaspillage de moyens dans le cadre de causes pénales simples. Lorsqu'il ressort des faits qu'il s'agit d'un dossier pénal simple, il faudrait laisser au premier président de la cour d'appel la possibilité de confier la cause à un magistrat siégeant seul.

COMMENTAIRE DES ARTICLES

Article 2, 1°

Cet article modifie l'article 109bis du Code judiciaire afin que tout appel concernant des actions civiles poursuivies en même temps devant les mêmes juges comme une action publique — mais qui n'étaient pas en état d'être jugées lors du jugement statuant sur l'action publique — puisse être examiné par un juge unique. L'option permettant de demander que la cause soit tout de même attribuée à une chambre composée de trois juges subsiste telle quelle.

Article 2, 2°

Il est inscrit à l'article 109bis du Code judiciaire que lorsque le premier président estime qu'une affaire pénale est peu complexe, il peut attribuer la cause à une chambre ne comprenant qu'un magistrat unique, à moins que le demandeur ou la partie intimée demande explicitement que cette cause soit examinée par une chambre composée de trois magistrats.

Een tweede pijnpunt met betrekking tot de collegiale kamers in het hof van beroep, houdt verband met het hoger beroep in strafzaken : dit komt voor de correctionele kamers, die in principe bestaan uit drie rechters. Voor complexe zaken is dit uiteraard te verantwoorden, maar voor de eenvoudige strafzaken lijkt dit een verspilling van middelen te zijn. Wanneer uit de feiten blijkt dat het om een eenvoudige strafzaak gaat, zou aan de eerste voorzitter van het hof van beroep de mogelijkheid moeten worden gelaten te beslissen dat deze door een alleenzetelend magistraat kunnen behandeld worden.

ARTIKELSGEWIJZE TOELICHTING

Artikel 2, 1°

Dit artikel wijzigt artikel 109bis Ger. W. zodanig dat hoger beroep inzake burgerlijke rechtsvorderingen die tezelfdertijd voor dezelfde rechters vervolgd werden als een strafvordering, maar die bij de uitspraak over de strafvordering niet in staat van wijzen waren, door een alleenzetelend rechter kan behandeld worden. De optie waarbij gevraagd kan worden de zaak toch voor een kamer met drie rechters te brengen, blijft onverkort bestaan.

Artikel 2, 2°

In artikel 109bis van het Gerechtelijk Wetboek wordt ingeschreven dat, wanneer de eerste voorzitter oordeelt dat een strafzaak weinig complex is, hij de zaak kan toebedelen aan een kamer met een alleenzetelend magistraat tenzij de eiser of gedaagde explicet vraagt om behandeling door een kamer met drie magistraten.

Martine TAELEMAN.

* * *

* * *

PROPOSITION DE LOI**Article 1er**

La présente loi règle une matière visée à l'article 77 de la Constitution.

Art. 2

L'article 109bis du Code judiciaire, inséré par la loi du 19 juillet 1985 et modifié en dernier lieu par la loi du 22 avril 2010, est modifié comme suit :

1° le paragraphe 2 est complété par un 3°, rédigé comme suit :

« 3° les appels des décisions concernant des actions civiles qui ont été poursuivies en même temps et devant les mêmes juges que l'action publique, mais qui n'étaient pas en état d'être jugées au moment du jugement sur l'action publique. »;

2° il est inséré un paragraphe 2/1, rédigé comme suit :

« § 2/1. Lorsqu'en matière pénale, le premier président estime que l'affaire est suffisamment simple, il peut la renvoyer à une chambre ne comprenant qu'un conseiller, à moins que le paragraphe 2, alinéas 2 et 3, soit d'application. »

27 octobre 2011.

WETSVOORSTEL**Artikel 1**

Deze wet regelt een aangelegenheid als bedoeld in artikel 77 van de Grondwet.

Art. 2

In artikel 109bis van het Gerechtelijk Wetboek wordt gewijzigd als volgt :

1° paragraaf 2 wordt aangevuld met een punt 3°, luidend als volgt :

« 3° het hoger beroep tegen beslissingen inzake burgerlijke rechtsvorderingen die tezelfdertijd voor dezelfde rechters vervolgd werden als de strafvordering, maar die bij uitspraak over de stafvordering niet in staat van wijzen waren. »;

2° in het artikel wordt een paragraaf 2/1 ingevoegd, luidend als volgt :

« § 2/1. Wanneer, in strafzaken, de eerste voorzitter van oordeel is dat de zaak voldoende eenvoudig is, kan hij deze verwijzen naar een kamer met één raadsheer tenzij paragraaf 2, tweede en derde lid van toepassing zijn. »

27 oktober 2011.

Martine TAELEMAN.